

โดย... **พัลลภ กฤตยานวัช**

ผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ธนาคารอาคารสงเคราะห์

แนวความคิดที่แตกต่างในการ พลิกฟื้นเศรษฐกิจถดถอย :

*ขอบประธานาธิบดีโรนัลด์ เรแกน แห่งพรรครีพับลิกัน ปี 1981
และประธานาธิบดีโอบามา แห่งพรรคเดโมแครต ปี 2009*

วิกฤติเศรษฐกิจในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2540 - 2541 ได้สร้างความเสียหายแก่ธนาคาร สถาบันการเงินและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศไทย และประเทศอื่นๆ ในเอเชียอีกหลายประเทศ หนึ่งทศวรรษต่อมา ในช่วงปี พ.ศ. 2550 - 2551 ได้เกิดภาวะฟองสบู่ที่อยู่อาศัยแตกในสหรัฐฯ ตามมาด้วยปัญหาสินเชื่อและตราสารหนี้ซับไพรม์ ต่อเนื่องด้วยวิกฤติสถาบันการเงินในสหรัฐฯ และลุกลามเป็นวิกฤติการเงินและตลาดหุ้นที่รุนแรงแผ่ขยายไปทั่วโลก และกำลังจะส่งผลกระทบต่อเกิดภาวะเศรษฐกิจถดถอยทั่วโลกในปี 2552 รวมทั้งในประเทศไทยด้วย ทั้งการดิ่งลงของตลาดหุ้นไทย และการกำหนดตัวของการส่งออก กองทุน การใช้จ่ายอุปโภคบริโภค และความเชื่อมั่นส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจที่ชะลอตัวลงในปี 2551 และต่อเนื่องถึงปี พ.ศ. 2552 ด้วย

ในการกำหนดนโยบายหรือออกมาตรการแก้ไขปัญหามภาวะถดถอยเศรษฐกิจของรัฐบาลอย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องมีหลักคิดหรือทฤษฎีทางเศรษฐกิจสนับสนุนที่หนักแน่น อย่างไรก็ตาม หลายครั้งที่หลักการคิดของนักเศรษฐศาสตร์ หรือของผู้นำประเทศมีความแตกต่างกันหรือขัดแย้งกันก็มี

บทความนี้ มุ่งที่จะพิจารณาบทวนหลักคิด และแนวนโยบายการแก้ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำและการกระตุ้นเศรษฐกิจให้ฟื้นตัวใน 2 ยุคสมัย จาก 2 พรรคการเมือง คือ สมัยของประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา 2 ท่าน คืออดีตประธานาธิบดี **โรนัลด์ เรแกน** (Ronald Reagan) แห่งพรรครีพับลิกันที่ได้รับเลือกเป็น

ประธานาธิบดี 2 สมัย และบริหารงานในช่วงปี ค.ศ. 1981 - 1988 และประธานาธิบดี **บารัค โอบามา** (Barack Obama) แห่งพรรคเดโมแครตที่เข้ารับตำแหน่งเมื่อวันที่ 20 มกราคม 2009 ทั้งนี้ เพื่อเป็นข้อคิดเปรียบเทียบหรือเป็นบทเรียน

ทางประวัติศาสตร์ในการกำหนดนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจที่เหมาะสม สำหรับประเทศไทยที่กำลังเผชิญกับปัญหาภาวะเศรษฐกิจตกต่ำต่อไป

II **ก** การการณ์เศรษฐกิจตกต่ำ ปี 2523 ก่อนเข้ารับตำแหน่งของประธานาธิบดี โรนัลด์ เรแกน

เมื่อปี ค.ศ. 1980 (พ.ศ. 2523) ช่วงของการเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐฯ นั้น ภาวะเศรษฐกิจของสหรัฐฯ กำลังอยู่ในภาวะถดถอย การขยายตัวของเศรษฐกิจ (GDP) อยู่ในระดับต่ำเพียง 1.6% ประชาชนต้องเผชิญกับวิกฤติและความเดือดร้อนหลายด้าน ทั้งค่าครองชีพเพิ่มสูงขึ้นมากจากการเพิ่มขึ้นของราคาสินค้าและบริการ โดยที่อัตราเงินเฟ้อสูงกว่า 2 หลัก (12%) อัตราดอกเบี้ยเงินกู้สำหรับลูกค้าชั้นดีสูงถึง 21.5% อัตราการว่างงานสูง 10.7% และกำลังมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น สถานการณ์เศรษฐกิจเวลานั้นเรียกว่า “Stagflation” คือเศรษฐกิจชะงักงัน มีทั้งเงินเฟ้อและการว่างงานที่สูง

ยิ่งไปกว่านั้น เกียรติภูมิของประเทศอยู่ในระดับต่ำอย่างไม่เคยมีมาก่อน เนื่องจากชาวอเมริกันบุกสถานทูตสหรัฐฯ ในกรุงเตหะราน พร้อมกับจับนักการทูตสหรัฐฯ จำนวนมากเป็นตัวประกันและต้องสูญเสียชีวิตทหารหลายคน รัฐบาลสหรัฐฯ ไม่สามารถแก้ไขสถานการณ์ได้ ทั้งด้านเศรษฐกิจและการต่างประเทศส่งผลให้ประธานาธิบดีจิมมี คาร์เตอร์ (Jimmy Carter) แห่งพรรคเดโมแครตต้องพ่ายแพ้การเลือกตั้งให้แก่นายโรนัลด์ เรแกน (Ronald Reagan) แห่งพรรครีพับลิกัน ไปด้วยคะแนนเสียงที่ถล่มทลาย

II **ข** แนวความคิดและนโยบายการพลิกฟื้นเศรษฐกิจของประธานาธิบดี โรนัลด์ เรแกน

นายเรแกน ได้เข้าพิธีสาบานตนเพื่อรับตำแหน่งประธานาธิบดีคนที่ 40 เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2524 ในวันนั้น เขาได้กล่าวสุนทรพจน์ที่มุ่งชี้สภาพปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำที่กำลังเกิดขึ้น นโยบายการปรับลดอัตราภาษี และเน้นแนวคิดด้านการร่วมมือกันระหว่างรัฐและทุกภาคส่วนในการแก้ไขอุปสรรคที่เศรษฐกิจถดถอย รวมทั้งการปลุกเร้าความเชื่อมั่นและความหวังของประชาชนสหรัฐฯ ซึ่งผมขอแปลถ่ายทอดข้อความบางส่วน ดังนี้

“พวกเราต้องทุกข์ยากลำบากจากภาวะเงินเฟ้อที่เลวร้ายและยาวนานที่สุดในประวัติศาสตร์ของเรา ภาวะเงินเฟ้อได้ก่อให้เกิดภาวะบิดเบี้ยวในการตัดสินใจทางเศรษฐกิจ ทำลายการออม และสร้างความเสียหายรุนแรงแก่เยาวชนและผู้ชราที่มีรายได้คงที่ และกำลังสร้างปัญหาความเดือดร้อนแก่ประชาชนของเรานับล้านๆ คน ภาคอุตสาหกรรมต่างๆ ได้ปลดคนงานออก ทำให้เขาต้องว่างงาน สร้างความเดือดร้อนและความตกต่ำในชีวิตของพวกเขาเป็นอย่างยิ่ง ส่วนผู้ที่ยังมีงานทำ ก็กำลังปฏิเสธที่จะจ่ายภาษีอากรจากรายได้บางส่วนของเขา เนื่องจากเป็นระบบภาษีที่ลงโทษความสำเร็จในการทำงานและไม่สนใจในการสร้างผลผลิตอย่างเต็มที่ และที่เป็นปัญหาใหญ่ของเราอีก

ประการหนึ่งคือภาษีที่เก็บไม่เพียงพอกับการใช้จ่ายของรัฐที่เพิ่มขึ้น นับหลายทศวรรษที่เราได้สะสมภาวะการขาดดุลเรื่อยๆ ซึ่งถือเป็นการสร้างความสะอึกสะอื้นชั่วคราวแก่คนรุ่นปัจจุบัน แต่จะเป็นภาระของคนรุ่นหลังในอนาคต หากเรายังคงดำเนินการตามแนวโน้มเดิมต่อไปอีก ก็เป็นที่แน่นอนว่าจะก่อปัญหาวิกฤติที่รุนแรงทั้งทางสังคมวัฒนธรรม การเมืองและเศรษฐกิจ...เราต้องดำเนินการในวันนี้ เพื่อรักษาอนาคต...ปัญหาเศรษฐกิจที่สร้างความเดือดร้อนให้เรามีมานานหลายทศวรรษ มันไม่สามารถจะหายไปในช่วงวันสัปดาห์ หรือเดือน แต่มันจะหายไปในที่สุด...ในวิกฤตการณ์เช่นนี้ รัฐบาลมิใช่ทางออกของปัญหา...แต่พวกเราทุกคนทั้งในและนอกรัฐบาล ต้องแบกรับและแก้ปัญหาร่วมกัน...ด้วยพลังสร้างสรรคที่เรามีอยู่ ขอให้เรามาเริ่มต้นยุคแห่งการฟื้นฟูประเทศชาติ ขอให้เรามาเริ่มต้นความตั้งใจอันแน่วแน่ ความกล้าหาญ ความเข้มแข็ง ขอให้เรากลับมา มีความศรัทธา และสร้างความฝันกันใหม่อีกครั้งหนึ่ง”

ในช่วงนั้น เรแกนรู้สึกว่าเขาต้องเผชิญกับปัญหาเศรษฐกิจที่วิกฤติที่สุดนับแต่มหากฎเศรษฐกิจ (Great Depression) ในทศวรรษ 1930 ซึ่งภายหลังเลือกตั้งเสร็จ เรแกนและทีมที่ปรึกษา ได้เริ่มวางแผนฟื้นฟูเศรษฐกิจ

ทันที และในวันแรกที่เรแกนกล่าวสุนทรพจน์สาบานตนเข้ารับตำแหน่งประธานาธิบดี เขาก็เริ่มเดินหน้าตามแผนทันที โดยใช้นโยบาย Supply Side Economics ซึ่งเป็นกรอบความคิดที่อิงกับแนวคิดของ Classics และตรงข้ามกับแนวคิดแบบ Keynesian ที่เน้นการใช้ Demand Management นอกจากนี้ ยังมีความพยายามจะแก้ปัญหาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจด้วยการออกกฎหมายให้รัฐต้องจัดทำงบประมาณแบบสมดุลและให้จำกัดบทบาทของรัฐ (Small Government) ด้วยแนวความคิดและแผนการฟื้นฟูเศรษฐกิจ (Economic Recovery Plan) ที่มีความแปลกใหม่จนได้สมญานามว่า “เรแกนโนมิกส์” (Reaganomics) ซึ่งผมขอสรุปสาระสำคัญ ดังนี้

□ การลดภาษีอากร (Tax Cuts) :

เรแกน ดำเนินนโยบายปฏิรูประบบภาษีอากร โดยการลดภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาทุกระดับ โดยเชื่อว่าการลดภาษีอากร จะกระตุ้นให้ธุรกิจมีการผลิตเพิ่มขึ้น เศรษฐกิจจะขยายตัวมากขึ้น ก่อให้เกิดการจ้างงานมากขึ้น คนจะทำงานหนักขึ้น อัตราเงินเฟ้อและอัตราดอกเบี้ยจะลดลง ที่สุดจะส่งผลให้รัฐบาลเก็บภาษีได้มากขึ้น ขัดแย้งกับรายได้ที่สูญเสียไปจากการลดภาษีในระยะแรก เขาได้เสนอนโยบายนี้ โดยเชื่อว่าภาษีที่สูงนำไปสู่ปัญหาที่ร้ายแรงต่อประเทศชาติ เพราะไม่สร้างแรงจูงใจในการทำงานและการลงทุน และประชาชนจะหาช่องทางหลบภาษีหรือหาช่องโหว่ของกฎหมายในการหลีกเลี่ยงภาษี ในขณะที่การเก็บภาษีที่ลดลง จะทำให้ธุรกิจการค้าขยายตัว คนจะลงทุนและมีรายได้ดีขึ้น และจะส่งผลให้เกิดผลดีต่อฐานของคนระดับล่างมากขึ้นด้วย (Trigger Down Effect) เรแกนได้อ้างอิงความคิดของนักปรัชญาและนักประวัติศาสตร์มุสลิมโบราณชื่ออิบนุ คาค์ดูน (Ibn Khaldun) ที่บันทึกว่าในสมัยอียิปต์โบราณการเก็บภาษีที่สูง ระยะแรกรัฐเก็บภาษีได้มาก แต่ระยะหลังรายได้จะลดลง หรืออีกนัยหนึ่งอัตราภาษีที่ต่ำทำให้รายได้สูง ภาษีที่สูงทำให้รายได้ต่ำ นอกจากนี้ เรแกน

ยังอ้างอิงความคิดของอดีตนายกรัฐมนตรี โคนเนดี (John F. Kennedy) ที่กล่าวเมื่อปี 1962 ว่า “เวลานี้อัตราภาษีของเราสูงเกินไป แต่รายได้กลับต่ำเกินไป และวิธีที่เหมาะสมที่สุดในการเพิ่มรายได้ระยะยาวคือการลดภาษีลง”

นโยบายการลดภาษีนี้ นับว่าสวนทางกับทิศทางการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาลในอดีต และในประเทศอื่นๆ ที่มีนโยบายเก็บภาษีมากๆ เพื่อนำเงินมาใช้จ่ายในด้านต่างๆ โดยมีปรัชญาในการบริหารว่ายิ่งรัฐเก็บภาษีได้มาก และนำมาใช้จ่ายมากเท่าไร เศรษฐกิจของประเทศก็ยิ่งขยายตัวและพัฒนาเร็วเท่านั้น

□ การลดค่าใช้จ่ายภาครัฐ (Reducing the Growth of Government Spending) :

เรแกน มุ่งเน้นการลดค่าใช้จ่ายภาครัฐ โดยการตัดงบประมาณของรัฐที่ไม่จำเป็นลงถึง 83 โครงการ ยกเว้นงบประมาณทหารที่นอกจากไม่ลดแล้ว เขากลับให้งบเพิ่มขึ้นอีกด้วย ในปีแรกเขาลดงบประมาณรายจ่ายลงได้ 80,000 ล้านดอลลาร์ และเขามุ่งลดการขาดดุลงบประมาณ โดยเน้นนโยบายการจัดทำงบประมาณที่สมดุลมากขึ้น (Balanced Budget)

□ การลดบทบาทของรัฐลง (Reducing the Role of Government) :

เรแกนเน้นนโยบายทำรัฐบาลให้เล็กลง (Small Government) ลดการบริหารงานในระบบรัฐกิจและการแทรกแซงภาคเอกชน ลดระเบียบกฎเกณฑ์ของทางการหรือการควบคุม กำกับเอกชนให้น้อยที่สุด โดยเน้นให้ภาคเอกชนเป็นผู้นำในการพัฒนาเศรษฐกิจ เพราะเชื่อว่าเอกชนมีความเข้มแข็งมากพอ ภายใต้กลไกตลาดเสรี และการแข่งขันอย่างเต็มที่ช่วยสร้างแรงจูงใจในการลงทุน และสามารถบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพหากรัฐบาลไม่ไปยุ่งเกี่ยวมาก

W การดำเนินงานนโยบายเศรษฐกิจของเรแกนทั้งด้านบวกและด้านลบ

เมื่อเรแกนรับตำแหน่งประธานาธิบดีสหรัฐฯ ในปี 1981 (พ.ศ. 2524) ในช่วงแรกเศรษฐกิจสหรัฐฯ ยิ่งตกต่ำลงไปอีก คนตกงานจำนวนมาก จนมีการเรียกขานสถานการณ์ช่วงนั้นว่า “ภาวะเศรษฐกิจถดถอยของเรแกน” หรือ “Reagan Recession” แต่ก็เป็นช่วงเวลาสั้นๆ เท่านั้น เพราะไม่นานนักปัญหาเงินเฟ้อที่เดิมสูงถึง 13.5% ได้ลดลงเหลือ

เพียงประมาณ 5% เท่านั้น และตั้งแต่ปลายปี 1982 (พ.ศ. 2525) เป็นต้นมา โดยเฉพาะในช่วงปี 1983 - 1986 เศรษฐกิจสหรัฐฯ ก็ขยายตัวเติบโตในอัตราสูงมาก GDP ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง เฉลี่ยประมาณ 3.5% ต่อปี อัตราการว่างงานลดลง (เหลือประมาณ 5.2%) ภาคอุตสาหกรรมมีการปรับโครงสร้างใหม่ที่มีความแข็งแกร่งและมีประสิทธิภาพ

มากขึ้น เพิ่มความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น ผลจากภาวะเศรษฐกิจที่ดีขึ้น ทำให้คะแนนนิยมของเรแกนพุ่งสูงขึ้นอย่างไม่เคยมีมาก่อน เมื่อมีการเลือกตั้งอีกครั้งใหม่ในปี 1984 (พ.ศ. 2527) เรแกนจึงชนะการเลือกตั้งอย่างถล่มทลาย โดยชนะการเลือกตั้งเกือบ 49 มลรัฐ จากทั้งหมด 50 มลรัฐ ส่งผลให้ได้รับคะแนน Electoral Votes มากถึง 525 คะแนน ขณะที่คู่แข่งแห่งพรรคเดโมแครต คือนายวอลเตอร์ มอนเดล (Walter Mondale) ที่ได้เพียงแค่ 13 คะแนนเท่านั้น ทำให้ได้ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีเป็นสมัยที่ 2 และนับเป็นประธานาธิบดีที่ได้รับความนิยมสูงที่สุดคนหนึ่งของสหรัฐฯ เพราะเขาเป็นผู้นำที่เข้มแข็งโดดเด่น กล้าคิดนโยบายเศรษฐกิจที่แตกต่าง กล้าจ้างคนเก่งมาร่วมงาน เขาเป็นนักพูดที่เก่งกล้า สามารถโน้มน้าวประชาชนได้ดี นอกจากนี้ภายหลังเขาหมดวาระสมัยที่ 2 ประธานาธิบดีจากพรรครีพับลิกัน คือ จอร์จ เอช. ดับเบิลยู. บุช (George Herbert Walker Bush) ก็ได้รับเลือกต่อจากเขาอีก

อย่างไรก็ตาม นโยบายเศรษฐกิจเรแกนโนมิกส์หาใช่จะมีแต่ข้อดีหรือผลสำเร็จด้านเดียวไม่ หากมีผลในด้านลบอยู่ด้วยเช่นกัน โดยการลดภาษีอากรนั้น แทนที่จะทำให้เก็บภาษีเป็นเงินเพิ่มขึ้นตามที่คาดการณ์เอาไว้ กลับเก็บภาษีได้ลดลง ทำให้รัฐบาลสหรัฐฯ ขาดดุลงบประมาณ (Budget Deficit) จำนวนมาก ส่งผลให้รัฐบาลมีหนี้สินเพิ่มขึ้น

จำนวนมหาศาล โดยที่รัฐมีหนี้สาธารณะ (Public Debt) เพิ่มขึ้นจาก 700,000 ดอลลาร์ เป็น 3 ล้านล้านดอลลาร์ นอกจากนี้ยังทำให้การกระจายรายได้ของประชาชนมีช่องว่างเพิ่มมากขึ้น โดยที่คนรวยยิ่งรวยขึ้น คนจนยิ่งจนลง เพราะคนที่มีรายได้สูง ได้ลดภาษีในอัตราที่สูงกว่าคนที่รายได้ต่ำ สภาพความไม่เท่าเทียมของเศรษฐกิจและสังคม ยิ่งถ่างกว้างขึ้นเรื่อยๆ นอกจากนี้ การขาดการกำกับดูแลที่ดี และนโยบายตลาดเสรีเต็มที่ ยิ่งก่อให้เกิดปัญหาวิกฤติตลาดหุ้นขึ้นในปี 1987 (Stock Market Crash) โดยราคาหุ้นร่วงลงกว่า 22% ในเดือนตุลาคม 1987 นอกจากนั้นการปล่อยเสรีทางการเงินมากเกินไป ผนวกกับการขาดการกำกับสถาบันการเงินที่ดี ทำให้เกิดสถาบันการเงินที่ปล่อยสินเชื่อที่อยู่อาศัยคือ Savings and Loans Associations ขยายตัวอย่างรวดเร็ว โดยมีจำนวนมากกว่า 3,600 แห่ง และมีสินทรัพย์รวมกันกว่า 1.5 ล้านล้านดอลลาร์ในปี 1987 และในที่สุดก็นำไปสู่วิกฤติสถาบันการเงินที่รับเงินฝากและปล่อยสินเชื่อที่อยู่อาศัย (Collapse of Thrift Industry) ขึ้นในช่วงปี 1988 - 1989 เมื่อ Savings and Loans Associations นับพันแห่งทยอยกันล้มละลายทำให้รัฐบาลต้องอัดฉีดเงินเข้าไปช่วยเหลือเป็นเงินถึง 1.6 แสนล้านดอลลาร์ หรือกว่า 4% ของรายได้ประชาชาติของสหรัฐฯ และรัฐบาลต่อมาได้จัดตั้ง Resolution Trust Corporation ขึ้นในปี 1989 เพื่อปกป้องและขายสินทรัพย์จากสถาบันการเงินเหล่านี้

๕. ภาวะการณ์เศรษฐกิจสหรัฐฯ ปี 2551 ก่อนโอบามาเข้ารับตำแหน่งประธานาธิบดี

ในช่วงปี 2007 - 2008 (พ.ศ. 2550 - 2551) ได้เกิดภาวะฟองสบู่ที่อยู่อาศัยแตกในสหรัฐฯ ตามมาด้วยปัญหาสินเชื่อและตราสารหนี้ซับไพรม์ ต่อเนื่องด้วยวิกฤติสถาบันการเงินในสหรัฐฯ ที่ธนาคารและวณิชธนกิจล้มมากมายนับร้อยแห่ง ส่งผลให้ตลาดหุ้นสหรัฐฯ ตกต่ำอย่างรุนแรง มูลค่าหุ้นลดลงกว่า 50% และปัญหาทางการเงินได้แผ่ขยายไปทั่วโลก กลายเป็นวิกฤติการเงินโลก และผลจากวิกฤติการเงินและเศรษฐกิจตกต่ำรุนแรงในสหรัฐฯ กำลังจะส่งผลกระทบรุนแรงทำให้เกิดภาวะเศรษฐกิจถดถอยทั่วโลกในปี 2552 รวมทั้งในประเทศไทยด้วย

เศรษฐกิจสหรัฐฯ ได้ชะลอตัวลงอย่างมากในปี 2551 โดยจะขยายเพียงประมาณ 0.9% และมีแนวโน้มจะถดถอยต่อเนื่องถึงปี 2552 โดย GDP จะหดตัวลงถึง -0.5% ถึง -1.3% ส่งผลให้การจ้างงาน การลงทุน ลดลงอย่างมากอัตรารว่างงาน ณ ต้นปี 2552 อยู่ที่ 7.6% (ประมาณสิ้นปี 2552 ที่

8.5 - 8.8%) การผลิตลดลงมากที่สุดในรอบ 28 ปี หน่วยงานธุรกิจไม่สามารถกู้เงินได้ และต้องประสบภาวะขาดทุนอย่างหนัก ประชาชนกว่า 9 ล้านครอบครัว ไม่สามารถชำระหนี้บ้านได้ และมีจำนวนมากที่กำลังจะถูกบังคับจำนองขายทอดตลาด นอกจากนี้ รัฐบาลยังขาดดุลงบประมาณที่สูงเป็นประวัติการณ์เกือบ 5 แสนล้านดอลลาร์ และมีแนวโน้มว่าตัวเลขขาดดุลงบประมาณอาจสูงถึง 1 ล้านล้านดอลลาร์ในปี 2552 ที่สำคัญที่สุดคือ อุตสาหกรรมต่างๆ ได้ปลดคนงานออกจำนวนมากกว่า 2 ล้านคน และมีชาวอเมริกันอีกกว่า 2.8 ล้านคน ต้องทำงานเพียงบางส่วนของเวลาในรอบปี 2551 ที่ผ่านมา ซึ่งนับว่ามากที่สุดนับแต่สงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา

อนึ่ง เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2551 ประธานาธิบดีจอร์จ บุช ได้ลงนามในกฎหมายสำคัญชื่อ “Housing and Economic Recovery Act of 2008” (กฎหมายว่าด้วย

การฟื้นฟูที่อยู่อาศัยและเศรษฐกิจของสหรัฐฯ พ.ศ. 2551) ซึ่งเป็นกฎหมายที่มุ่งปฏิรูปโครงสร้างการกำกับดูแลระบบการเงินที่อยู่อาศัยครั้งใหญ่และสำคัญที่สุดครั้งหนึ่งที่จะส่งผลกระทบต่อผู้ซื้อบ้านลูกหนี้เงินกู้ที่อยู่อาศัยและต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งในตลาดที่อยู่อาศัยและระบบการเงินที่อยู่อาศัยของสหรัฐฯในอนาคต (ดูรายละเอียดในวารสารฉบับนี้)

นอกจากนี้ เมื่อเดือนตุลาคม 2551 ที่ผ่านมารัฐบาลสหรัฐฯ ยุคประธานาธิบดีบุช ก็ได้ผลักดันแผนกอบกู้วิกฤติการเงินจำนวน 700,000 ล้านดอลลาร์ จนผ่านสภาองเกรสซึ่งทั้งโอบามา และแมคเคน ก็ลงมติรับรองแผนการนี้ ผลที่ตามมาคือ กระบวนการคลั่งได้เข้าไปถือนุ้หนรรณาการใหญ่หลายแห่ง ซึ่งเป็นมาตรการที่ร้พิปลักันค้ดค้ันในอดีต แต่ทุกฝ่ายก็เห็นพ้องกันว่าจำเป็นต้องทำเพื่อให้ตลาดการเงินอยู่รอด

II นวความคิดและนโยบายการพลิกฟื้นเศรษฐกิจของประธานาธิบดี บารัค โอบามา

บารัค โอบามา (Barack Obama) ได้แถลงรับเป็นผู้เสนอตัวเข้าแข่งขันเป็นประธานาธิบดีในนามพรรคเดโมแครต (Acceptance Speech) เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2008 มีข้อความที่สะท้อนปัญหาเศรษฐกิจและแนวความคิดในการแก้ไขที่ผมขอแปลข้อความบางตอน ดังนี้

“ประเทศชาติของเราต้องเผชิญกับสงครามเศรษฐกิจของเราอยู่ในภาวะเสื่อมทราม และความมุ่งมั่นของชาวอเมริกันกำลังถูกคุกคามอีกครั้งหนึ่ง คืบนี้ มีชาวอเมริกันจำนวนมากที่มากขึ้น กำลังถูกให้ออกจากงาน และจำนวนมากกำลังทำงานหนักขึ้นด้วยค่าตอบแทนที่ลดลง จำนวนมากที่ต้องสูญเสียบ้าน และมีอีกจำนวนมากที่กำลังมองดูบ้านของตนที่กำลังลดมูลค่าลง บางคนมีรถยนต์แต่ไม่สามารถจะจ่ายเงินขับต่อไปได้ มีเครดิตการ์ด มีบิลเรียกเก็บเงินแต่ไม่สามารถจะชำระได้...กว่าสองทศวรรษที่ จอห์น แมคเคน ได้ยึดมั่นอยู่กับปรัชญาของพรรครีพับลิกันที่เก่าและไร้ความน่าเชื่อถือ คือให้มากขึ้นและมากขึ้นกับคนที่มีความกลัวอยู่แล้วและหวังว่าความรุ่งเรืองจะไหลเลื่อนลงมาถึงทุกคน...ถึงเวลาแล้วที่พวกเขาจะเห็นความล้มเหลว ถึงเวลาแล้วที่เราจะต้องเปลี่ยนแปลงอเมริกา...เราชาวเดโมแครตมีมาตรการที่แตกต่างกันมากในเรื่องที่ว่าอะไรจะนำไปสู่ความก้าวหน้าของประเทศนี้”

ต่อมา โอบามา ได้รับชัยชนะต่อคู่แข่งคือ จอห์น แมคเคน (John McCain) จากพรรครีพับลิกัน หลังจากนั้นวันที่ประธานาธิบดีโอบามา ได้กล่าวสุนทรพจน์ เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2008 ต่อฝูงชนที่สนับสนุนกว่า 125,000 คน มีข้อความที่มุ่งมั่นจะแก้ปัญหาหนักหน่วงที่ต้องเผชิญในอนาคตว่า

“นี่คือชัยชนะของพวกท่าน ผมทราบดีว่าสิ่งที่ท่านทั้งหลายกระทำนั้น ไม่ใช่เพียงเพื่อให้ชนะการเลือกตั้ง และผม

ทราบที่ท่านไม่ได้ทำเพื่อตัวผม ท่านทำเพราะท่านเข้าใจถึงภารกิจยิ่งใหญ่ที่รออยู่ข้างหน้า แม้ว่าคืบนี้เราได้เฉลิมฉลองกัน แต่เราทราบดีว่าสภาพปัญหาที่รออยู่ในอนาคตคืบนี้ เป็นสิ่งท้าทายมากที่สุดในชีวิตของเรา โดยอยู่ในรูปของสงคราม 2 สนามรบ คือโลกที่กำลังตกอยู่ในภาวะอันตราย และวิกฤติการเงินที่เลวร้ายที่สุดในรอบศตวรรษ...ถนนข้างหน้าคืบนี้แสนยาวไกล เส้นทางป็นปายของเรานี้คืบนี้ข้งสูงชัน เราอาจจะก้าวไปไม่ถึงที่หมายในคืบนี้ปี หรือแม้แต่คืบนี้เทอม แต่ทว่าเราคืออเมริกา ผมไม่เคยมีความหวังยิ่งไปกว่าคืบนี้คืบนี้ ผมมั่นใจว่าเราจะไปถึงเป้าหมายน้”

สำหรับแนวคิดและแนวทางในการพลิกฟื้นเศรษฐกิจของโอบามา จะเห็นได้ชัดขึ้นจากคำกล่าวแถลงเรื่องเศรษฐกิจในหัวข้อ “American Recovery and Reinvestment” เมื่อวันที่ 8 มกราคม 2009 ซึ่งมีความที่ผมขอแปลบางส่วน ดังนี้

“เราเริ่มต้นปี 2009 ในท่ามกลางปัญหาวิกฤติที่เราไม่เคยพบเห็นมาก่อนในคืบชีวิตของเรา...เป็นวิกฤติที่หนักหน่วงขึ้นอีกในช่วงไม่กี่สัปดาห์ที่ผ่านม...ผมคิดว่ายังไม่สายเกินไปที่จะกอบกู้วิกฤติคืบนี้ แต่หากเราไม่เร่งดำเนินการแก้ไขอย่างรวดเร็วที่สุด ก็เป็นไปได้ว่าจะสายเกินไป...นี่คือเหตุผลหนึ่งที่เราจะต้องขับเคล่อนอย่างรวดเร็วในแผนการฟื้นฟูอเมริกาและการลงทุนใหม่ (American Recovery and Reinvestment Plan)...ไม่ต้องสงสัยเลยว่าต้นทุนของแผนนี้คืบนี้ข้งสูง มันอาจทำให้เกิดบประมาณขาดดุลในช่วงสั้น...เป็นความจริงที่ว่าเราไม่อาจจะอาศัยแต่รัฐบาลโดยลำพังในการสร้างงาน หรือการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในระยะยาว แต่ ณ วันเวลานี้ มีแต่รัฐบาลเท่านั้นที่สามารถจะกอบกู้ปัญหาเศรษฐกิจที่ถดถอยรุนแรงได้ มีแต่รัฐบาลที่สามารถหยุดยั้งวงจรที่กำลังจุดรั้งเศรษฐกิจของเรา

อยู่...เพราะการขาดเงินใช้จ่ายทำให้เกิดการตกงาน ซึ่งยิ่งนำไปสู่การใช้จ่ายที่ลดลงไปอีก และการที่ไม่มีการปล่อยกู้ก็ทำให้เศรษฐกิจหยุดโตและยิ่งทำให้สินเชื่อน้อยลงไปอีก นี่คือการกระตุ้นเศรษฐกิจที่เราจะต้องดำเนินการแก้ไขอย่างกล้าหาญ และต้องดำเนินการทันทีเพื่อขับเคลื่อนวงจรเศรษฐกิจรอบใหม่ นี่คือการที่เราจะต้องใส่เงินในกระเป๋าของคนอเมริกัน ต้องสร้างงานและลงทุนเพื่ออนาคต...แผนการนี้จะต้องเริ่มต้นวันนี้ เพราะจะช่วยรักษาหรือสร้างงานได้อย่างน้อย 3 ล้านงานในเวลา 2 - 3 ปีข้างหน้า...และนี่คือเหตุผลที่เราจะต้องลงทุนในเรื่องสำคัญเร่งด่วน ทั้งด้านการพลังงาน การศึกษา การดูแลสุขภาพ และการลงทุนด้านสาธารณูปโภคใหม่ๆ ที่จำเป็นในการทำให้เราเข้มแข็งและแข่งขันได้ในศตวรรษที่ 21...เราจะสร้างระบบเศรษฐกิจที่อาศัยพลังงานไร้มลพิษ เราจะสร้างผลผลิตด้านพลังงานทางเลือกให้มากขึ้นอีกสองเท่าตัวในสามปีข้างหน้า เราจะทำให้อาคารสำนักงานของรัฐกว่า 75% เป็นอาคารทันสมัยและปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้พลังงานให้กับครัวเรือนอเมริกันกว่า 2 ล้านครัวเรือน...ในการปรับปรุงคุณภาพการดูแลสุขภาพอนามัย เราจะลงทุนให้มีการบันทึกข้อมูลด้านสุขภาพและการแพทย์ของคนอเมริกันทั้งหมดด้วยคอมพิวเตอร์ให้เสร็จภายในห้าปี...เราจะปรับปรุงโรงเรียนวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยด้วยห้องเรียน ห้องแล็บ และห้องสมุดที่ทันสมัย ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีและการฝึกอบรมครูแบบใหม่...เราจะสร้างเศรษฐกิจสู่ออนาคต เราจะเริ่มต้นสร้างอเมริกาขึ้นมาใหม่ เราจะทำให้คนอเมริกันได้ทำงาน ซ่อมถนน สะพานและโรงเรียน...เราจะลงทุนด้านวิทยาศาสตร์ การวิจัย และการพัฒนาเทคโนโลยีที่จะนำไปสู่ความก้าวหน้าทางการแพทย์ การค้นพบสิ่งใหม่ และการสร้างอุตสาหกรรมใหม่...และภายใต้แผนนี้ เราจะช่วยเหลือบรรเทาทุกข์แก่มลรัฐ คนงานและครอบครัวทั้งหลายที่ได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจถดถอย และในการทำให้ประชาชนใช้จ่ายอีกครั้งหนึ่ง เราจะลดภาษีอากรให้กับประชาชนคนทำงานจำนวนถึง 95% ของทั้งหมด...ในการช่วยคนตกงานและผู้ที่ยังหางานใหม่ไม่ได้ เราจะดำเนินการให้มีการประกันการว่างงานต่อไปรวมถึงการคุ้มครองด้านสุขภาพเพื่อช่วยพวกเขาให้สามารถผ่านพ้นวิกฤติรอบนี้ให้ได้...”

“นโยบายที่เราจะดำเนินการต่อไปนั้น อาจจะไม่ใช้ทั้งของเดโมแครตหรือของรีพับลิกัน อาจจะมีใช้ความคิดแบบอนุรักษนิยม หรือแบบเสรีนิยม แต่เป็นแนวคิดอะไรก็ได้ที่สามารถสร้างงาน สร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจ และทำให้

ฝันในการมีบ้านของคนอเมริกันเป็นความจริง...นี่คือเหตุผลที่ผมขอร้องให้สภาองเกรสร่วมมือทำงานกับผมทั้งกลางวันและกลางคืน ทั้งวันหยุดที่จะทำให้แผนการนี้ผ่านไปได้อีก 2 - 3 สัปดาห์ข้างหน้า นี่คือการที่ผมขอร้องให้ชาวอเมริกันทุกคนไม่ว่าจะเป็นเดโมแครตหรือรีพับลิกัน หรือที่อิสระไม่สังกัดพรรคใด ในการสร้างความคิดที่ดูที่ ที่หลุดพ้นไปจากกรอบการต่อสู้ทางความคิดและอุดมการณ์แบบเก่า ขอให้เรามีเป้าประสงค์ร่วมกัน ที่อยู่เหนือความคิดแคบๆ ของพรรคการเมือง และผมขอยืนยันว่าคำถามแรกที่ทุกคนจะต้องถาม คือมิใช่ว่ามีอะไรดีสำหรับฉัน แต่ว่าอะไรดีสำหรับประเทศชาติ ที่คนรุ่นลูกหลานจะได้รับเป็นมรดกตกทอดต่อไป”

โอบามา ได้เข้ารับตำแหน่งประธานาธิบดีอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 20 มกราคม 2552 งานสำคัญลำดับแรก ของประธานาธิบดีคนที่ 44 ของสหรัฐฯ คือการแก้ปัญหาวิกฤติการเงินที่รุนแรง การกอบกู้และพลิกฟื้นเศรษฐกิจของประเทศที่กำลังซบเซาอย่างหนัก โดยเฉพาะปัญหาการล้มละลายของสถาบันการเงินและอุตสาหกรรมต่างๆ ในภาคเศรษฐกิจจริง ปัญหาการปลดคนงานและภาวะว่างงานที่กำลังเกิดมากขึ้น ปัญหาการสูญเสียบ้านของประชาชนผู้กู้จำนวนมหาศาล รวมทั้งปัญหาหนี้สินและการขาดดุลงบประมาณที่สูงมากเป็นประวัติการณ์ของสหรัฐฯ

สำหรับแผนปฏิบัติการในการพลิกฟื้นเศรษฐกิจของโอบามา ได้ผ่านการอนุมัติของสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 28 มกราคม 2552 และผ่านการอนุมัติของวุฒิสภาเมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2552 และประธานาธิบดีโอบามา ลงนามใช้เป็นกฎหมายเมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2552 โดยมีชื่อว่า “American Recovery and Reinvestment Act of 2009” ด้วยงบประมาณสูงถึง 7.87 แสนล้านดอลลาร์ โดยงบประมาณ 34% จะใช้เพื่อการช่วยเหลือตัดลดภาษีอากร 2.86 แสนล้านดอลลาร์ และเพื่อพัฒนาโครงสร้างสาธารณูปโภค 1.2 แสนล้านดอลลาร์ ส่วนงบประมาณอีก 64% ใช้เพื่อโครงการด้านสังคมและอื่นๆ (ดูรายละเอียดสรุปงบประมาณต่อท้าย)

อนึ่ง เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2552 ประธานาธิบดีบารัค โอบามา ได้กล่าวแถลงในที่ประชุมสภาองเกรสเป็นครั้งแรกหลังเข้ารับตำแหน่ง โดยกล่าวถึงวิกฤติเศรษฐกิจสหรัฐฯ ว่ากำลังถดถอยรุนแรง และชี้แนวทางการฟื้นฟูเศรษฐกิจสหรัฐฯ พร้อมให้ความเชื่อมั่นว่าเศรษฐกิจสหรัฐฯ ในระยะต่อไปจะเข้มแข็งยิ่งกว่าเดิม โดยจะมีการเร่งฟื้นฟูและ

สร้างเศรษฐกิจใหม่ พร้อมเน้นย้ำการเร่งแก้ปัญหาวิกฤติสินเชื่อที่อยู่อาศัยด้วย และเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2552 โอบามา ได้ส่งร่างงบประมาณปี 2553 จำนวน 3.55 ล้านล้าน USD (ประมาณ 124 ล้านล้านบาท) ให้สภาองเกรสพิจารณา โดยเน้นโครงการกระตุ้นเศรษฐกิจและเพิ่มการจ้างงาน เน้นใช้จ่ายด้านสาธารณสุขและลดงบประมาณด้านกลาโหม คาดทำให้ประเทศขาดดุลเพิ่มขึ้น 1.75 ล้านล้าน USD ในปี 2552 (12.3% ของ GDP) มากสุด นับตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ 2 และจะขาดดุลอีก 1.17 ล้านล้าน USD ในปี 2553

จากการติดตามนโยบายและมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจในช่วงที่ผ่านมา แสดงให้เห็นว่าในระยะแรก โอบามา มีแนวคิดทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนใหม่จากของพรรครีพับลิกันเดิม หลังจากการเกิดวิกฤติทางการเงินที่เกิดจากนโยบายเศรษฐกิจเสรีนิยมสุดโต่ง เพราะเขาเชื่อว่าตลาดเสรีไม่ใช่คำตอบทั้งหมดต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ยั่งยืน เขาต้องการปรับเปลี่ยนนโยบายเศรษฐกิจและสังคมที่เหมาะสมเป็นธรรมยิ่งขึ้นสำหรับคนส่วนใหญ่ของประเทศ โดยเฉพาะคนชั้นกลาง ผู้มีรายได้น้อยและด้อยโอกาส ทั้งในด้านภาษีอากร สวัสดิการสังคม การศึกษา และการสาธารณสุข ทั้งนี้ อาจสรุปแนวนโยบายด้านเศรษฐกิจที่สำคัญของโอบามา (Obamanomics) ได้ดังนี้

□ นโยบายด้านการลดภาษีอากร :

นโยบายภาษีของโอบามาจะไม่ลดทั้งระบบ แต่จะปรับให้เหมาะสมตามกลุ่มต่างๆ โดยจะเน้นลดภาษีสำหรับคนชั้นกลางและคนจนมากขึ้น และจะเก็บภาษีคนรวยในอัตราที่สูงขึ้น

□ นโยบายเพิ่มการใช้จ่ายภาครัฐและการลงทุนพัฒนาประเทศ :

รัฐบาลจะมีบทบาททางเศรษฐกิจในการใช้จ่าย เพื่อการกระตุ้นเศรษฐกิจโดยเฉพาะการลงทุนด้านการก่อสร้างและซ่อมแซมถนน สะพาน โรงเรียน และระบบสาธารณสุขไปภาคอื่นๆ รวมทั้งเน้นการลงทุนด้านการศึกษาและพัฒนาด้าน

วิทยาศาสตร์และการพลังงาน เพื่อสร้างความเข้มแข็งของประเทศในอนาคต

□ นโยบายด้านการลดการขาดดุลงบประมาณ :

จะเน้นการควบคุมรายจ่ายของรัฐอย่างเข้มงวด โครงการที่ต้องจ่ายเงินต้องมีเท่าที่จำเป็นเท่านั้น เพื่อลดการขาดดุลงบประมาณลง เนื่องจากที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันภาวะการขาดดุลในประเทศเพิ่มขึ้นอย่างมาก จะเน้นการลดโครงการที่ไม่จำเป็นออกไป เช่น งบประมาณการทหาร และนำโครงการที่ก่อประโยชน์และมีค่าใช้จ่ายต่ำมาแทนที่ และจะเน้นหารายได้มากขึ้น โดยการป้องกันช่องโหว่ทางกฎหมายในการหลบเลี่ยงภาษีอากร อย่างไรก็ตาม จากวิกฤติเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรง รัฐบาลจำเป็นต้องยอมลงทุนมหาศาลแม้จะต้องเผชิญกับภาวะการขาดดุลงบประมาณจำนวนมาก ในระยะสั้นแต่หวังจะให้ขาดดุลน้อยลงในระยะยาว

□ นโยบายด้านสังคมและสวัสดิการ :

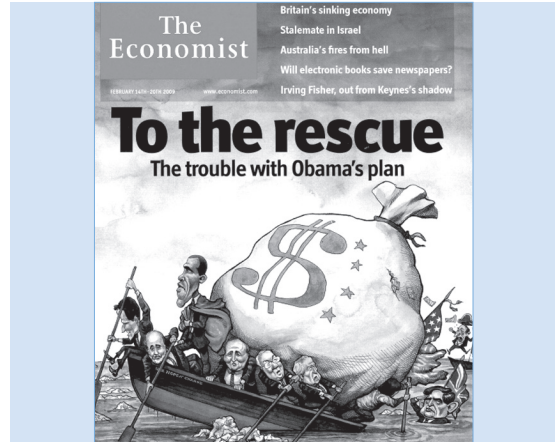
รัฐบาลจะเน้นบทบาทช่วยเหลือทางสังคม โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับสวัสดิการทางสังคมต่างๆ โดยจะสนับสนุนงบประมาณด้านการศึกษา สาธารณสุข เพราะมีลักษณะเป็นสินค้าสาธารณะ สำหรับมาตรการอื่นๆ เช่น การสนับสนุนและส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนและมหาวิทยาลัยของรัฐทั้งการยกระดับมาตรฐานของครู อาจารย์ การใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ๆ และการเปิดโอกาสให้เด็กได้เข้าเรียนทุกคนตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนถึงมหาวิทยาลัย ในส่วนของการแพทย์และสาธารณสุข รัฐบาลจะให้บริการแก่ประชาชนทุกคนอย่างทั่วถึง จะกำหนดให้บริษัทและองค์กรธุรกิจจัดบริการทางการแพทย์และอนามัยแก่พนักงานมากขึ้น และจะจัดให้มีการประกันสุขภาพแก่เด็กทุกคน นอกจากนี้ รัฐบาลจะดำเนินการด้านความมั่นคงทางสังคมอย่างเต็มที่ที่เป็นต้น

□ นโยบายฟื้นฟูภาคที่อยู่อาศัยและภาคการเงินการธนาคาร :

เน้นให้ผู้มีปัญหาการชำระหนี้เงินกู้ที่อยู่อาศัย ได้อยู่ในบ้านของตนต่อไป โดยการ Refinance ไปยังสถาบันการเงินใหม่ โดยรัฐจะสร้างสิ่งจูงใจให้กับสถาบันการเงินที่ซื้อหนี้หรือให้กู้ Refinance แก่ผู้ซื้อบ้านที่ประสบปัญหา จะปฏิรูปกฎหมายล้มละลายและยกเลิกข้อจำกัดด้านกฎหมายต่างๆ เพื่อช่วยเหลือผู้ซื้อบ้าน และจะเน้นการปฏิรูปการกำกับดูแลสถาบันการเงินที่ปล่อยสินเชื่อที่อยู่อาศัยรวมทั้งธนาคารต่างๆ ให้ปล่อยสินเชื่ออย่างรอบคอบและรัดกุมยิ่งขึ้น

จะเห็นว่าแนวความคิดหลักของโอบามาแห่งพรรคเดโมแครตคือ เศรษฐกิจจะดี ไม่ได้อยู่ที่คนรวยข้างบนต้องดีก่อน แล้วมีผลไหลรินลงสู่คนจนเบื้องล่างตามแนวคิดเรแกนหรือพรรครีพับลิกัน แต่เขาเห็นว่าทำอย่างไรให้**เศรษฐกิจดีจากฐานล่างขึ้นไป** ถ้าคนฐานล่างมีงานทำ มีรายได้และเงินเพิ่มขึ้น เศรษฐกิจก็จะมีการเติบโตที่ยั่งยืน แล้วข้างบนจะดีตามไปด้วย เพราะถ้าคนข้างบนดีฝ่ายเดียว ผลิตมาคนข้างล่างก็ไม่มีเงินซื้อ ระบบทุนนิยมก็เดินต่อไปไม่ได้สำหรับบทบาทของรัฐนั้น รัฐบาลต้องมีบทบาทในการกระตุ้นเศรษฐกิจโดยการใช้จ่าย โดยเฉพาะด้านการพัฒนาระบบสาธารณูปโภค การศึกษา การสาธารณสุข และสวัสดิการสังคม เพราะเป็นสินค้าสาธารณะ หากปล่อยให้ตลาดภาคเอกชนทำงานอย่างเดียว ราคา ก็จะแพง เพราะมุ่งแต่การแสวงหากำไร จนคนที่ไม่มีรายได้น้อยไม่สามารถรับบริการได้

อนึ่ง ในการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจของโอบามาในระยะต่อไปนั้น อาจต้องติดตามแนวคิดทางเศรษฐกิจของทีมงานเศรษฐกิจคนสำคัญของโอบามาด้วย ได้แก่ **นายทิโมธี ไกธเนอร์ (Timothy Geithner)** รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง (Treasury Secretary) ซึ่งเคยทำงาน

ที่ New York Federal Reserve และที่ Treasury Department มาก่อน **นางคริสติน่า โรเมอร์ (Christina Romer)** ประธานสภาคณะที่ปรึกษาด้านเศรษฐกิจ (Chief of the Council of Economic Advisors) ซึ่งเคยเป็นศาสตราจารย์ด้านเศรษฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยลอสแอนเจลิส, เบิร์กลีย์ และ **นายลARRY ซัมเมอร์ (Larry Summers)** ประธานสภาเศรษฐกิจแห่งชาติ (Chairman of the National Economic Council)

ก การประยุกต์ใช้แนวความคิดและทฤษฎีเศรษฐศาสตร์สำหรับประเทศไทย

จะเห็นได้ว่า แนวคิดการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจของโอบามาแห่งพรรคเดโมแครต ต่างกับแนวคิดเรแกนหรือพรรครีพับลิกันเป็นอย่างมาก สำหรับประเทศไทย จะเลือกใช้แนวคิดแบบใด?

หากเราย้อนพิจารณาทฤษฎี แนวความคิดและนโยบายทางเศรษฐกิจในอดีตในรอบ 100 - 300 ปีที่ผ่านมา ก็จะได้เห็นว่าไม่มีทฤษฎีใดที่ผิดหรือถูกร้อยเปอร์เซ็นต์แบบขาวกับดำ ทุกทฤษฎีได้มีการค้นคิดขึ้นเพื่ออธิบายปัญหาทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในยุคนั้น เช่นภาวะการว่างงาน ปัญหาเงินเฟ้อ ปัญหาวิกฤติทางการเงินการธนาคาร ปัญหาภาวะเศรษฐกิจถดถอย เป็นต้น และเสนอทางออกในการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงแต่ละสมัย ตัวอย่างเช่น นักเศรษฐศาสตร์เสรีนิยมยุคแรกๆ ตั้งแต่ศตวรรษที่ 18 ที่นำโดย **อดัม สมิธ (Adam Smith)** เชื่อว่า **เศรษฐกิจแบบตลาดเสรี (Free Market Economy)** ที่ปล่อยให้กลไกของอุปสงค์อุปทานทำงานอย่างเต็มที่ โดย**รัฐบาลควรมีบทบาททางเศรษฐกิจที่น้อยที่สุด** มีหน้าที่เพียงคอยกำกับดูแลและออกกฎกติกาให้ภาคเอกชนปฏิบัติ โดยมีให้การผูกขาด

ทางการผลิตและการค้า จะทำให้การลงทุนผลิตสินค้าดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด เศรษฐกิจจะพัฒนาและก้าวหน้ารุ่งเรือง คนจะมีงานทำและมีความสุขกันถ้วนหน้า และหากตลาดมีปัญหาเกิดขึ้นก็จะปรับตัวมันเอง เช่น ถ้ามีคนว่างงาน ค่าจ้างก็จะปรับลง และจะเกิดการจ้างงานมากขึ้น ถ้าตลาดมีสินค้าขายมากเกินไป ราคา ก็จะตก และเมื่อราคาคงคนก็จะมีกำลังซื้อมากขึ้น ถ้าของขาดตลาด ราคา ก็จะแพงก็จะมีคนผลิตมาชดเชยส่วนที่ขาด นั่นคือตลาดจะทำงานเองโดยสมบูรณ์ ตามกฎแห่งอุปสงค์อุปทาน และพลังอำนาจของมือที่มองไม่เห็น ต่อมาได้มีการขยายตัวด้านอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็วในสหรัฐฯ และยุโรป ระบบทุนนิยมขยายตัวเต็มที่ เพราะมีบริษัทขนาดใหญ่มากขึ้น นักเศรษฐศาสตร์รุ่นต่อมา เช่น วิลเลียม สแตนลีย์ เจวอนส์ (William Stanley Jevons) อัลเฟรด มาร์แชลล์ (Alfred Marshall) เป็นต้น ได้ใช้หลักการทางเศรษฐกิจในการวิเคราะห์และประมาณการเศรษฐกิจมากขึ้น ในขณะที่เน้นนโยบายเศรษฐกิจตามอุดมการณ์เศรษฐกิจเสรี ที่รัฐไม่ควรเข้ามาแทรกแซงกิจกรรมทางเศรษฐกิจของเอกชน (Doctrine of Laissez Faire) แม้ตลาดจะ

เกิดปัญหาหรือวิกฤติขึ้น กลไกตลาดก็จะปรับตัวมันเอง รัฐไม่ต้องมาแทรกแซงเพราะวังแต่จะก่อปัญหามากขึ้น แนวคิดทางเศรษฐศาสตร์เช่นนี้ เรียกว่า “Neoclassical Economics”

อย่างไรก็ตาม เมื่อถึงทศวรรษ 1930 ในสมัยเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก นักเศรษฐศาสตร์ ก็ได้เสนอทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ใหม่ขึ้นมา โดยชี้ให้เห็นว่า วิธีคิดในแนวเศรษฐศาสตร์แบบดั้งเดิม (Classical Theory of Economics) ที่รัฐไม่ต้องมีบทบาทมากนักนั้น มันแก้ปัญหาวิกฤติไม่ได้ ตอนนั้น **จอห์น เมนาร์ด เคนส์** (John Maynard Keynes) เสนอ นโยบายเศรษฐกิจมหภาค (Macroeconomics) ที่เน้นให้เห็นถึงกิจกรรม เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ ที่มีการลงทุนภาคเอกชน การใช้จ่ายของรัฐ และการส่งออก เป็นตัวกระตุ้นเศรษฐกิจอย่างสำคัญ และเขาเห็นว่าอุปสงค์รวมมีบทบาทนำมากกว่าอุปทานรวม หากอุปสงค์มีน้อย การว่างงานจะสูง เศรษฐกิจก็จะตกต่ำถดถอย แนวคิดของเคนส์เปลี่ยนวิธีคิดของนักเศรษฐศาสตร์ทั่วโลก เพราะเขาเห็นว่ารัฐบาลควรมีบทบาททางเศรษฐกิจมากขึ้น โดยเฉพาะบทบาทในการใช้จ่ายภาครัฐ เพื่อกระตุ้นการมีงานทำมากขึ้น ในกรณีที่ตลาดทำงานไม่ได้ผล การใช้จ่ายและการลงทุนภาคเอกชนก็ไม่เกิด เศรษฐกิจก็จะอยู่ในวังวนความตกต่ำ เพราะฉะนั้นวิธีแก้ คือ **รัฐบาลต้องเข้ามาดำเนินนโยบายการเงินการคลังโดยต้องเป็นผู้ใช้จ่ายเงิน** นี่คือปรัชญาที่ประธานาธิบดี แฟรงกลิน เดลาโน รูสเวลต์ (Franklin D. Roosevelt) เอามาใช้ ภายใต้นโยบาย “New Deal” ก็คือรัฐบาลเข้ามาลงทุนในกิจการที่ก่อให้เกิดการจ้างงาน เพิ่มความต้องการใช้จ่ายในระบบเศรษฐกิจแทนเอกชน นี่คือจุดเริ่มต้นนโยบายงบประมาณแบบขาดดุล (Budget Deficit) เพื่อการกระตุ้นเศรษฐกิจนับว่าเป็นการเปลี่ยนวิธีคิดใหม่ เพราะสมัยก่อนนั้นรัฐบาลมุ่งเน้นแต่จะรักษานโยบายงบประมาณสมดุล คิดว่าสมดุลเท่านั้นจึงจะดี ซึ่งกลับไม่ได้ผล ดังนั้น นับแต่ช่วงปลายทศวรรษ 1930 นโยบายเศรษฐกิจมหภาคที่เน้นการใช้จ่ายของรัฐบาลจึงกลับเป็นกระแสหลักของโลกเพราะเป็นตัวสำคัญที่ทำให้คนมีงานทำ และเนื่องจากรัฐบาลเป็นผู้ลงทุนโครงการขนาดใหญ่จำนวนมาก รัฐบาลจึงมีฐานะเป็นรัฐบาล ที่มีขนาดใหญ่ (Big Government) เพราะรัฐบาลมีบทบาทนำในการพัฒนาและกระตุ้นเศรษฐกิจ และกิจกรรมด้านอื่นๆ อย่างกว้างขวาง

อย่างไรก็ตาม ในช่วงทศวรรษ 1960 มีปัญหา Oil Shock เกิดขึ้น ราคาน้ำมันแพงขึ้นมา นโยบายการคลังที่เน้นเพิ่มการใช้จ่ายแบบเคนส์แก้ปัญหาไม่ได้เพราะกลับทำให้เกิด

ภาวะเงินเฟ้อสูงขึ้น ค่าของและสินค้าราคาแพงหมด เนื่องจากน้ำมันเป็นต้นทุนหลักในการผลิตและเมื่อมีปัญหาเงินเฟ้อและภาวะผันผวนทางเศรษฐกิจเกิดขึ้น นโยบายแบบเคนส์จึงแก้ปัญหาเศรษฐกิจไม่ได้ จึงเกิดแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ใหม่ ที่เรียกว่า “แนวคิดแบบนักการเงิน” (Monetarist Approach) โดยนักเศรษฐศาสตร์สำนักนี้ที่โดดเด่นคือ **มิลตัน ฟรีดแมน** (Milton Friedman) เขายังคงเน้นความสำคัญของระบบตลาดเสรี แต่เน้นเรื่องปริมาณเงิน (Money Supply) ว่าเป็นสาเหตุหลักของการเกิดวัฏจักรรุ่งเรืองและตกต่ำขึ้น มิใช่ภาคสินค้าหรือปริมาณการลงทุนเขาจึงไม่เน้นนโยบายการคลังแล้ว แต่เน้นนโยบายการเงิน (Money Policy) คือ **ลดปริมาณเงินในระบบเพื่อทำให้เงินเฟ้อต่ำ** และรัฐบาลจะต้องบริหารปริมาณเงินในระบบให้เหมาะสมในแต่ละวัฏจักรเศรษฐกิจ จะเห็นว่านี่คือรากของความคิดของนโยบายเศรษฐกิจกระแสหลักในปัจจุบัน

สำหรับในสหรัฐอเมริกาในยุคหลังทศวรรษ 1970 นโยบายเศรษฐกิจของพรรครีพับลิกันและเดโมแครต ก็มีการต่อสู้แข่งขันกันทางความคิดมาโดยตลอด โดยมอบให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินในการเลือกตั้งประธานาธิบดี แต่นโยบายอาจจะมีการปรับเปลี่ยนไปบ้างในแต่ละยุคสมัย โดยเฉพาะในประเด็นที่เน้นบทบาทภาคเอกชนในตลาดแข่งขันเสรี กับการเน้นบทบาทภาครัฐในการช่วยเหลือสังคมและผู้ด้อยโอกาสในกรณีของสหรัฐฯ นั้น พรรครีพับลิกันมีแนวนโยบายที่โน้มเอียงไปทางการนิยามกลไกตลาดเสรี แต่พรรคเดโมแครตโน้มเอียงไปทางรัฐสวัสดิการ แต่บางครั้ง ทั้ง 2 พรรค ก็เลือกที่จะผสมผสานนโยบายทั้งสองด้านเข้าด้วยกัน เพียงแต่รายละเอียดเท่านั้นที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ในปัจจุบัน ทุกฝ่ายเริ่มมองเห็นตรงกันว่า ระบบทุนนิยมเสรีที่ไร้การกำกับดูแลที่เหมาะสมนั้น อาจจะไม่ใช่ทางออกต่อปัญหาที่เหมาะสมอีกต่อไป สำหรับแนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์ในยุคปัจจุบัน ที่ผมเห็นว่าน่าพิจารณาอย่างยิ่งคือ **ศาสตราจารย์โจเซฟ สติกลิตซ์** (Joseph L. Stiglitz) นักเศรษฐศาสตร์ที่ได้รางวัลโนเบลเมื่อ ปี 2001 เพราะได้ชี้ให้เห็นจุดเด่นจุดด้อยของนโยบายเศรษฐกิจที่ผ่านมาได้อย่างชัดเจนกับทั้งมองเห็นภาวะการต่อเนื่องเชื่อมโยงของกิจกรรมทางเศรษฐกิจในโลกยุคโลกาภิวัตน์ได้อย่างดีเยี่ยม นอกจากนี้การวิเคราะห์เกี่ยวกับวิกฤติเศรษฐกิจและวัฏจักรเศรษฐกิจของสหรัฐฯ และของโลก โดย **ศาสตราจารย์ ดร.ระวี ภัตรา** (Ravi Batra) นักเศรษฐศาสตร์อเมริกัน ก็น่าได้รับการพิจารณาเป็นอย่างยิ่ง

สำหรับนโยบายเศรษฐกิจของไทยที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจหรือแนวทางในการกระตุ้นเศรษฐกิจนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องศึกษาทฤษฎีและแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ที่สำคัญ กับทั้งเรียนรู้ประสบการณ์และบทเรียนทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจริงในโลก ในประเทศต่างๆ รวมทั้งสหรัฐอเมริกา และที่เกิดขึ้นในประเทศไทยเอง ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถแสวงหานโยบายด้านการเงินและการคลัง เพื่อการกระตุ้นเศรษฐกิจที่เหมาะสม และเพื่อการรักษาการ

เติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนมั่นคงในระยะยาวต่อไป ทั้งนี้ รัฐบาลและองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ต้องศึกษาติดตามสถานการณ์เศรษฐกิจของโลก และประเทศคู่ค้าต่างๆ อย่างใกล้ชิด เนื่องจากจะส่งผลกระทบต่อประเทศไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ภายใต้สภาวะความตึงเครียดเชื่อมโยงทางการเงิน การค้าในกระแสโลกาภิวัตน์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงผันผวนอย่างรวดเร็ว

AMERICAN RECOVERY AND REINVESTMENT

February 13, 2009

United States House Committee on Appropriations

Projects	Budgets
Clean, Efficient, American Energy	
<ul style="list-style-type: none"> transform the nation's energy transmission, distribution, and production systems by allowing for a smarter and better grid and focusing investment in renewable technology weatherize modest - income homes. 	\$30 billion \$5 billion
Transform our Economy with Science and Technology	
<ul style="list-style-type: none"> science facilities, research, and instrumentation expand broadband internet access so businesses in rural and other underserved areas can link up to the global economy 	\$15 billion \$7.2 billion
Modernize Roads, Bridges, Transit and Waterways	
<ul style="list-style-type: none"> highway construction modernize federal and other public infrastructure with investments that lead to long term energy cost savings clean water, flood control, and environmental restoration investments transit and rail to reduce traffic congestion and gas consumption 	\$27.5 billion \$16.5 billion \$18.8 billion \$17.7 billion
Education for the 21st Century	
<ul style="list-style-type: none"> local school districts through Title I state fiscal relief to prevent cutbacks to key services increase the Pell grant by \$500 	\$26 billion \$53.6 billion \$15.6 billion
Lower Healthcare Costs	
<ul style="list-style-type: none"> health information technology to prevent medical mistakes, provide better care to patients and introduce cost - saving efficiencies provide for preventative care and to evaluate the most effective healthcare treatments. 	\$19 billion \$2 billion
Help Workers Hurt by the Economy	
<ul style="list-style-type: none"> increase the food stamp benefit by over 13% in order to help defray rising food costs. programs to help families during the housing crisis. train workers in high growth areas and help the unemployed find jobs 	\$20 billion \$13.6 billion \$4.8 billion
Save Public Sector Jobs and Protect Vital Services	
<ul style="list-style-type: none"> state and local law enforcement funding 	\$4 billion

ที่มา : http://appropriations.house.gov/pdf/PressSummary_02-13-09.pdf

รวบรวมโดย : ฝ่ายวิชาการ ธอส. วันที่ 24 ก.พ. 2552 ดูรายละเอียดใน www.whitehouse.gov

